

Traballo de apoio

Morfoloxía. Palabras variables 2 (os determinantes e os pronomes)

ACTIVIDADES:

1. Nos seguintes exemplos, indica se as palabras subliñadas actúan como pronomes ou como determinantes, e di de que tipo son (relativos, artigos, etc.); para o caso dos determinantes, indica o tipo de determinación que realiza:

- Unha nena que diga esas cousas demostra moita madurez.
- Esta é a opción correcta. Sinala outra para rematares ben a proba.
- O primeiro cadro que ves é un Picasso. Este tróuxeno da casa grande.

2. Utiliza a segunda forma do artigo sempre que sexa posible:

- A organización tomou a decisión de suspender a viaxe a ambos os viaxeiros por o mal tempo.
- Ti es o causante de que perdamos o tren todas as veces que saímos nós os dous.
- A biblioteca municipal acordou comprar as últimas novidades editoriais tras as recentes doazóns orzamentarias.
- O teu avogado presentará o recurso se lle dás a documentación que che solicitou.

3. Os numerais fan referencia á cantidade de maneira máis ou menos exacta ou precisa; os indefinidos sinalan cantidades dun xeito menos preciso. Os ordinais, malia que son numerais, non indican cantidade senón orde dentro dunha sucesión.

Escribe en letra as seguintes cantidades: 18, 25, 500, 7º, 18º, 91º, x3 (multiplicativo), x9, x100, 1/3, 1/11, 1/1000

4. Propón un exemplo para cada un dos seguintes numerais: dous, dúas, vinte e seis, cincocentas, sétimo, septuaxésima, nonaxésima, triplo, décuplo, terzo.

5. Repara en que o pronome persoal átono de complemento indirecto para terceira persoa de plural (o que se corresponde coa forma *eles*) é *lles*, non *lle*. Cando contrae coa forma de complemento directo, a forma resultante é *llelos*. Revisa os teus apuntamentos e propón seis novos exemplos en que demostres o uso das formas átonas do pronome cando concorren os complementos directos (*o/s*, *lo/s*, *no/s*, *a/s*, *la/s*, *na/s*) cos indirectos (*me*, *che*, *lle*, *nos*, *vos*, *lles*).

6. Procura nos teus apuntamentos ou en calquera outra fonte (unha gramática, internet, etc.) os casos en que o pronome átono en galego se sitúa na posición anterior ao verbo. Resúmeos nun cadro e ponlle exemplos a cada caso. Observa que na maioría das ocasións esa anticipación do pronome está motivada por causas expresivas, para sinalar ou focalizar algún aspecto no discurso (negación, admiración, exclamación, cantidade, etc.).

Caso	Exemplo
Oracións negativas	Non te entendo ben (correcto) / *Non enténdote ben (incorrecto)
...	...

7. Propón tres parellas de exemplos en que se observe a diferenza substancial de significado que se produce entre as cláusulas explicativas (sinaladas entre comas) e as especificativas.

8. Repasa nos teus apuntamentos a forma dos pronomes relativos, interrogativos e exclamativos. Observarás que *quen* é invariable, isto é, non ten forma de plural, o cal non quere dicir que non poida expresar a idea de 'máis de unha persoa'.

Propón un exemplo con *quen* como relativo, outro como interrogativo e un terceiro como exclamativo, todos referidos a máis de unha persoa.

Respostas:

1:

Unha: determinante (actualizador) artigo indeterminado.

Que: pronome relativo.

Esas: determinante (deíctico) posesivo.

Moita: determinante (cuantificador) indefinido.

Esta: pronome demostrativo.

A: determinante (actualizador) artigo determinado.

Correcta: determinante (cualificativo) adxectivo.

Outra: pronome (cuantificación) indefinido.

A: determinante (actualizador) artigo determinado.

O: determinante (actualizador) artigo determinado.

Primeiro: determinante (cuantificador) numeral ordinal.

Que: pronome relativo.

Un: determinante (actualizador) artigo indeterminado.

Este: pronome demostrativo

Grande: determinante (cualificativo) adxectivo.

2:

– A organización tomou a decisión de suspender-la viaxe a ámbolos dous viaxeiros polo mal tempo.

– Ti é-lo causante de que perdámo-lo tren tódalas veces que saímos nó-los dous.

– A biblioteca municipal acordou comprar-las últimas novidades editoriais tralas recentes doazóns orzamentarias.

– O teu avogado presentará o recurso se lle dá-la documentación que che solicitou.

3:

18: dezaioito

25: vinte e cinco

500: cincocentos ou quiñentos

7º: sétimo

18º: décimo oitavo

91º: nonaxésimo primeiro

X3: triplo

X9: nónuplo

X100: céntuplo

1/3: terzo

1/11: onceavo

1/1000: milésimo

4 e 5:

Respostas libres.

6:

Exercicio de realización libre. Coa realización deste exercicio preténdese que sexas ti mesmo/a quen esquematices ou resumas coas túas propias palabras os contidos de cada aspecto teórico. Por isto, podes elaborar unha táboa de modo que representes mellor cada concepto complexo da unidade. Ademais, este exercicio tamén trata de facerche ver a utilidade dos recursos esquemáticos e sintéticos para concentrar a información, e o interese que posúen como método de estudo e recuperación da información.

7 e 8:

Respostas libres.